

HOTĂRÎREA PLENULUI CURȚII SUPREME DE JUSTIȚIE A REPUBLICII MOLDOVA

Pentru modificarea și completarea Hotărîrii Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 23 din 28.06.2004 „Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor”

Ținînd cont de modificările și completările operate în Codul penal al Republicii Moldova adoptat prin Legea nr. 985-XV din 18.04.2002, precum și în Codul contravențional al Republicii Moldova adoptat prin Legea nr. 218 din 24.10.2008, în baza art. 2 lit. d), art. 16 lit. c) din Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție, art. 39 pct. 5) CPP, Plenul Curții Supreme de Justiție

HOTĂRĂȘTE:

Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 23 din 28.06.2004 „Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor” se modifică, după cum urmează:

1. La punctul 2, în alineatul doi cifrele „273, 274” se substituie cu „192¹, 192² CP”.

2. La punctul 3, la a doua propoziție din ultimul alineat, cuvîntul „Sustragerea” se substituie cu „Luarea”.

3. La punctul 4:

la alineatul 1, cuvîntul „vinovatul” se substituie cu „făptuitorul”;
alineatul 3 se exclude.

4. Punctul 5 va avea următorul conținut:

„**Drept violență nepericuloasă pentru viața sau sănătatea persoanei** (art. 187 alin.(2) lit. e) CP) se consideră *vătămări neînsemnate* (care nu au generat o dereglare a sănătății mai mult de 6 zile, nici pierderea capacității de muncă, ce rezultă din pct.74 din Regulamentul de apreciere medico-legală a gravității vătămării corporale, aprobat prin Ordinul Ministerului Sănătății nr. 99 din 27.06.2003, modificat prin Ordinul Ministerului Sănătății nr. 654 din 16.08.2011) sau *aplicarea intenționată de lovitură și a vîrșirea altor acțiuni violente* care au cauzat o durere fizică (art. 78 alin. (2) Cod contravențional), dacă aceste acțiuni nu au creat pericol pentru viața și sănătatea victimei.

Pentru calificarea acțiunilor nu are importanță faptul cînd a fost aplicată violența nepericuloasă pentru viața sau sănătatea persoanei ori amenințarea cu o astfel de violență, și anume: pînă la depozitarea de bunuri, concomitent cu aceasta sau nemijlocit după depozitare (dar pînă la consumarea sustragerii). Este esențial ca, în toate acestea cazuri, violența nepericuloasă pentru viața sau sănătatea persoanei ori amenințarea aplicării acesteia să aibă destinația de facilitare a săvîrșirii sustragerii sau de reținere la făptuitor a celor sustrate.

Dacă după consumarea furtului, făptuitorul aplică violența sau amenință cu aplicarea violenței avînd scopul de a scăpa de urmărire sau de a evita reținerea sa, atunci fapta nu mai poate fi calificată în conformitate cu art. 187 alin. (2) lit. e) sau cu art. 188 CP. De această dată, cele săvîrșite formează concursul real dintre infracțiunea de furt și, în dependență de gradul de violență sau de caracterul amenințării cu violența, una din infracțiunile prevăzute la art.145, 151, 152 sau 155 CP ori la art. 78 din Codul contravențional.”

5. Punctul 6 va avea următorul conținut:

„În sensul dispozițiilor art.188 CP, prin „atac” trebuie de înțeles acțiunile agresive ale făptuitorului, care sunt însoțite de violența periculoasă pentru viața sau sănătatea persoanei agresate ori de amenințarea cu aplicarea unei asemenea violențe.

Prin **violență periculoasă pentru viața sau sănătatea persoanei** (art.188 alin. (1) CP) se are în vedere violența care s-a soldat cu vătămare medie sau ușoară a integrității corporale sau a sănătății ori care, deși nu a cauzat aceste urmări, comportă la momentul aplicării sale, datorită metodei de operare, un pericol real pentru viață și sănătate.

Sub incidența noțiunii „violență periculoasă pentru viață și sănătate” nimeresc și cazurile: de compresiune a gâtului cu mâinile sau cu ajutorul unui șnur; de ținere îndelungată a capului victimei sub apă; de îmbrăcare pe capul victimei a unei pungi de polietilenă; de aruncare a victimei de la înălțime ori dintr-un mijloc de transport etc.

Deși asemenea acțiuni violente pot să nu provoace nici moartea victimei, nici vătămarea medie sau ușoară a integrității corporale sau a sănătății acesteia, totuși, datorită caracterului lor, ele creează un pericol real pentru viață și sănătate.

Așadar, atît vătămarea intenționată medie a integrității corporale sau a sănătății, cît și vătămarea intenționată ușoară a integrității corporale intră sub incidența art.188 CP.

Violența de o intensitate mai redusă cade sub incidența art. 187 alin.(2) lit. e) CP, întrucît este nepericuloasă pentru viață și sănătate.”

6. Punctul 7 va avea următorul conținut:

„Chestiunea ce ține de prezența în acțiunile persoanei a componentei de jaf sau tâlhărie în cazurile în care sustragerea este însoțită de amenințarea aplicării violenței urmează a fi soluționată, ținînd cont de toate circumstanțele cauzei: caracterul amenințării, obiectele sau arma cu care amenința infractorul, locul și timpul săvîrșirii infracțiunii, numărul infractorilor etc.

Pentru a se stabili gradul de violență - nepericuloasă sau periculoasă pentru viață sau sănătate - cu care se amenință, trebuie analizate minuțios toate circumstanțele celor săvîrșite: caracteristicile obiectelor vulnerante cu care amenința făptuitorul; locul și timpul săvîrșirii infracțiunii; numărul făptuitorilor raportat la numărul victimelor; forța fizică a făptuitorilor raportată la forța fizică a victimelor etc. Totodată, este necesar a se lua în calcul nu atît percepția subiectivă a victimei asupra celor comise, cît mai ales orientarea intenției făptuitorului.

Cu toate acestea, în unele cazuri, amenințarea cu care este însoțită sustragerea poate avea un caracter nedeterminat (neconcretizat). Cu alte cuvinte, din vorbele, gesturile, mimica sau acțiunile de alt gen ale făptuitorului, din analiza tuturor circumstanțelor faptei săvârșite nu poate fi formulată o concluzie certă privind gradul de violență - nepericuloasă sau periculoasă pentru viață sau sănătate - cu care se amenință. În asemenea cazuri, întrucât orice incertitudini legate de calificare trebuie tratate în folosul făptuitorului (conform principiului *in dubio pro reo*), cele comise nu pot fi calificate ca tâlhărie, în consecință, fapta urmează a fi calificată în baza art. 187 alin.(2) lit.e) CP.

Dacă din circumstanțele concrete ale cauzei rezultă că făptuitorul, care urmărește scopul sustragerii, nu intenționează să-și realizeze amenințarea cu aplicarea violenței periculoase pentru viață sau sănătate, totodată lipsind condițiile obiective, favorabile înfăptuirii acestei amenințări, deși amenințarea a luat cea mai intimidantă formă posibilă, făptuitorul trebuie să răspundă nu pentru tâlhărie, ci pentru jaf. O astfel de amenințare, avînd doar un caracter imaginar, nu creează un pericol real pentru viața sau sănătatea victimei, deci nu poate fi recunoscută ca semn al tâlhăriei.

Acțiunile infractorului pot fi calificate drept jaf sau tâlhărie prin indiciile amenințării de aplicare a violenței, doar atuncicînd o astfel de amenințare este reală pentru viața sau sănătatea victimei.”

7. La punctul 8, alineatul 1 va avea următoarea redacție:

„Semnele de cauzare a vătămării intenționate sau orimedii a integrității corporale sau sănătății victimei în cadrul tâlhăriei sînt cuprinse în dispoziția art. 188 CP și nu necesită o încadrare separată și în baza art.152 CP sau art.78 alin. (3) din Codul contravențional.”

8. Punctul 9 va avea următorul conținut:

„La calificarea acțiunilor făptuitorului, în baza art.188 alin.(3) lit.d) CP urmează a se ține seama că prin „deosebită cruzime” se va înțelege acțiunea sau inacțiunea intenționată a făptuitorului care are drept scop de a provoca victimei sau apropiaților acesteia o suferință suplimentară, de natură fizică sau psihică, mai gravă decît suferința ce ar deriva din violența primară prin care s-a consumat inițial infracțiunea.”

9. La punctul 10:

primul alineat se expune în redacție nouă:

„La calificarea acțiunilor făptuitorului în baza art.188 alin.(2) lit. e) CP, instanțele judecătorești urmează să țină cont că, în concordanță cu art. 129 alin. (1) CP, coroborat cu prevederile Legii privind regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă, nr. 130 din 08.06.2012, precum și în baza raportului de expertiză, dacă entitatea folosită în cadrul tâlhăriei reprezintă sau nu o armă, iar în prezența unor temeieri legale, acțiunile persoanei care a aplicat arma în procesul comiterii infracțiunii de tâlhărie trebuie calificate suplimentar conform art. 290 CP. Concursul de infracțiuni dintre cele două infracțiuni este posibil în cazul în care

instrumentul aplicabil a fost apreciat ca fiind armă de foc, cu excepția armei de vânătoare cu țeavă lisă, pentru care făptuitorul nu dispunea de autorizație.” ;

alineatul patru va avea următoarea redacție:

„În cazurile când, în scopul sustragerii bunurilor altei persoane, victimei i-au fost administrate împotriva voinței ei ori prin înșelăciune substanțe cu efecte puternice, toxice sau euforizante periculoase pentru viață sau sănătate, cu intenția de a aduce victima într-o stare de neputință, aceste acțiuni urmează a fi calificate ca tâlhărie. Dacă cu același scop în organismul victimei s-au introdus substanțe care nu prezintă pericol pentru viață ori sănătate, faptele, în dependență de consecințe, urmează a fi calificate ca jaf, cu aplicarea violenței. Proprietățile și caracterul acțiunii substanțelor, aplicate la săvârșirea acestor infracțiuni, urmează a fi stabilite pe calea expertizelor medico-legale.”

10. La punctul 11:

la primul alineat, cuvîntul „travestită” se exclude;

după primul alineat va urma un alineat nou, cu următorul cuprins:

„La calificarea sustragerii săvârșite de o persoană mascată, deghizată, trebuie de luat în considerare că cele două procedee - mascarea și deghizarea - au, în principiu, aceeași esență: disimularea (ascunderea) identității făptuitorului pentru a nu fi recunoscut. Diferă doar nuanțele care, de altfel, sunt nesemnificative: în cazul mascării, făptuitorul își acoperă fața sau o parte din ea cu o mască (cagulă, improvizație din ciorap de mătase etc.), indiferent de material sau alte particularități; în cazul deghizării, făptuitorul se maschează sau își aranjează altfel exteriorul (își atașează mustață sau barbă artificială ori ochelari, poartă perucă sau părul vopsit etc.).”

11. Punctele 12-14 se exclud.

12. La punctul 15, după primul alineat se adaugă două alineate noi, cu următorul cuprins:

„Obiect material al escrocheriei îl pot constitui bunurile, precum și drepturile asupra acestora, dobîndite în mod ilicit.

Drepturile dobîndite ilicit asupra bunurilor vor constitui obiect material al escrocheriei, dacă ele asigură în continuare posibilitatea de a deține, a folosi și a dispune de obiectul escrocheriei (bunul).”

13. La punctul 18, la alineatul doi se adaugă următoarea propoziție:

„Totodată, sub incidența noțiunii „folosirea situației de serviciu” nu intră folosirea relațiilor de rudenie, de afinitate sau de amiciție, atunci când acestea nu au legătură cu funcția ocupată.”

14. La punctul 19, ultimul alineat se exclude.

15. La punctul 20, sintagma „art. 51 din Codul cu privire la contravențiile administrative” se substituie cu sintagma „art. 105 din Codul contravențional”.

16. Punctul 22 se exclude.

17. Punctul 24 se exclude.

18. La punctul 25, alineatul trei va avea următorul conținut:

„Săvârșirea sustragerii de către o persoană, care întrunește semnele subiectului infracțiunii, în comun cu una sau mai multe persoane, care nu întrunesc aceste semne, sau prin intermediul unor astfel de persoane intră sub incidența circumstanței agravante „de două sau mai multe persoane”.

19. La punctul 29:

la alineatul doi, sintagma „săvârșirii furtului, jafului sau tâlhăriei” se substituie cu cuvântul „sustragerii”;

alineatul patru va avea următorul cuprins: „**Alt loc pentru depozitare**” - se are în vedere sectorul de teritoriu sau dispozitivul care este destinat, adaptat sau special utilat pentru păstrarea permanentă sau provizorie a bunurilor și care este înzestrat în acest scop cu anumite accesorii ce împiedică pătrunderea în el (mecanisme de zăvorîre, sigilii, îngrădituri etc.) sau este asigurat cu pază (paznici, mecanisme de semnalizare, camere video de supraveghere non-stop etc.), pentru a împiedica accesul la bunurile depozitate. Exemple de alte locuri pentru depozitare pot fi specificate: platformele și semivagoanele feroviare păzite, cisternele, furgoanele auto, magazinele ambulante, caroseriile camioanelor în stare sigilată, safeurile, containerele, colectoarele mașinilor de casă și control sau ale automatelor comerciale etc.;

alineatul șaptea final se completează cu sintagma: „deoarece sustragerea, în această modalitate agravantă a sa, absoarbe violarea de domiciliu.”;

alineatul zece se exclude;

la alineatul unsprezece se exclude cuvântul „Însă”.

20. La punctul 30:

la alineatul întâi, cuvintele „art. 195” se exclud, tot aici, sintagma „500 sau, respectiv, 1500 unități convenționale” se substituie cu „5000 sau, respectiv, 2500 unități convenționale”;

la ultimul alineat, cuvintele „conform art. 27 și 195 CP” se substituie cu cuvintele „tentativă de sustragere în aceste proporții”.

21. La punctul 31:

la alineatul patru, cuvintele „furtul, jaful sau tâlhăria” se substituie cu „sustragerea”;

la final se adaugă alineatele cinci și șase, cu următorul conținut:

„Circumstanța agravantă „în timpul unei calamități” poate fi reținută numai în raport cu faptele săvârșite în zona calamitată, adică în raza de acțiune a efectelor calamității.

De asemenea, după cum rezultă din sensul legii, este obligatoriu ca făptuitorul să

profite de starea de calamitate, ceea ce înseamnă că acesta își dă seama că eforturile autorităților și ale populației sunt îndreptate cu precădere spre salvarea de vieți omenești și că măsurile de pază a bunurilor lipsesc ori sunt reduse, iar făptuitorul se folosește de prilejul dat pentru a săvârși furtul, jaful sau tâlhăria.”

22. La punctul 32, la primul alineat, cifra „273” se substituie cu „192¹”.

**PREȘEDINTELE CURȚII
SUPREME DE JUSTIȚIE**

Mihai POALELUNGI

Chișinău, 22 decembrie 2014

Nr.12